

KONU BAŞLIKLARI:

- ◆ Oyunun çocuk gelişiminde rolü
- ◆ Oyun türleri nelerdir?
- ◆ Duygu yönetiminde oyunların rolü?
- ◆ Az oyuncak mı, çok oyuncak mı?
- ◆ Faydalanılan kaynaklar

ÇOCUKLARIN DİLİ OYUNDUR

Çocuklar oynadıkça öğrenirler. En önemlisi, oyunda çocuklar nasıl öğreneceklerini öğrenirler.
Fred Donaldson

ŞEHİT
KAZIM
EŞMER
İLKOKULU

ÇOCUKLUK
ÇAĞINDA
OYUNUN
ÖNEMİ

Oyunun çocuk gelişiminde rolü

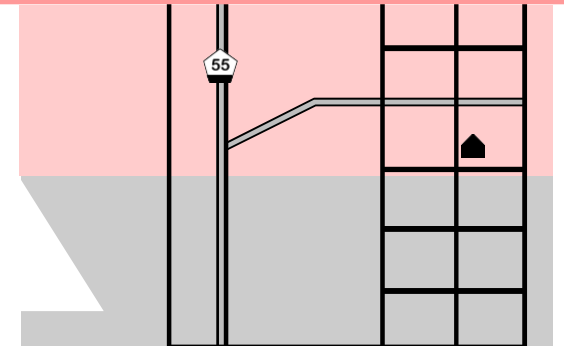
Çocuğun gelişimi düşünüldüğünde oyunlar çok önemlidir ve maalesef bazen göz ardı edilirler. Oyun oynamak çocukların etraflarındaki dünya ile ve akranlarıyla etkileşime geçerken sosyal, duygusal ve akademik birçok yönden gelişmesine izin verir. Oyun ile çocuklara sosyal becerilerde ustalaşmak, zorlukları yenme gücü, problem çözme, empati ve nezaket kazandırılır. Bu beceriler hiçbir zorlama ve dikte olmadan kendiliğinden deneyim yoluyla kazandırılır.

- ♦ Oyun sayesinde çocuklar tek başlarına veya beraber çalışmayı, üstlenilecek rolleri müzakere etmeyi ve problem çözerken olası tartışmaları öğrenirler. Karar verme yeteneklerinin, ortaya çıkıp harekete geçmenin, olası senaryolar ile çalışmanın ve güvenli bir ortamda bir dizi karşıt görüşlü akran ve ya yetişkin ile etkileşime geçmenin alıştırmalarını yaparlar.
- ♦ Kaliteli edebi ve resimli kitaplar oyun temelli öğrenme ve dil ediniminde hayati bir öneme sahiptir.
- ♦ Çocuklar genellikle bildikleri ve anladıkları durumlarda bir role bürünürler. Çoğu ana okulunda, okulöncesi kurum veya hazırlık sınıflarının bir tarafında çocukların çeşitli evcilik oyunlarını oynarken görebildiğiniz ev köşeleri vardır. Çocuklar en çok aşına oldukları rollere girer, onları canlandırır ve onlara devamlı okuduğumuz kitaplardan esinlenip o rollerin değişik versiyonlarını oluştururlar.

Erken yaşlarda rol oynama, çocukların başkalarının hayatlarını deneyimleri için iyi bir yoldur.

♦ Oyunlar aynı zamanda çocuk ve anne baba arasındaki ilişkiyi de güçlendirir. Her zaman anne baba eğitimlerinde bahsedilen ilişki kavramı belki de her şeyden önce gelen, ev içerisindeki en önemli kavramdır. Çünkü eğer anne baba ve çocuk arasındaki ilişki ve iletişim güçlüyse problemler daha kolay çözülebilir, önlenebilir ve öngörülebilir hale gelir. Bu açıdan da ilişkiyi güçlendirmek, çocukların iç dünyalarına inebilmek ve onları daha yakından tanıyabilmek, güçlü yönlerini keşfetmelerine yardımcı olmak ve onları desteklemek için oyun mutlaka temel bir araç olarak kullanılmadır.

Oyun türleri nelerdir? Oyun türlerini bilmek neden önemlidir?

Oyun türlerini bilmek çok önemlidir. Çünkü farklı durumlar için farklı oyun türlerini seçebiliriz. Bu oyunları oynayarak hem anne baba çocukla bağ kurabilir hem de çocuğa duygularını yönetmeyi öğretip, korkularını ve kaygılarını yenmesini sağlayabiliriz.

Sembolik Oyunlar:

Çocuklar sembolik oyunlar sayesinde korkularını yenebilir. Örneğin, bir yangın çıktı ve yangından dolayı çocuk korkuyor. Çocuğa korkusunu yenmesi konusunda nasıl yardımcı olabiliriz? Ertesi gün bir itfaiye oyunu oynayabiliriz. Beraber bir ateş söndürebiliriz. Ya da çocuğun köpek korkusu var.

Ertesi gün sembolik oyun oynarız. Anne ya da baba köpek olur, havlar, çocuğu ısırmaya çalışır, çocuk da gülmeye başlar. Ve bu tür oyunları oynadıkça çocuklar korkularını yener. Çocuğun bir korkusu varsa o zaman mesela gece tek başına yatmak istemiyor, o zaman karanlıkla ilgili bir oyun oynayarak çocuğun korkusunu yenmesine yardımcı olabiliriz.

Güç Transfer Oyunu:

Normalde çocuk anne ve babaya göre daha az güçlüdür. Güçlü olan anne ve babadır. Ve bu durumda çocukta bir güçsüzlük duygusu oluşmuş olabilir. Bu durumdagüç transfer oyunları çocuğun kendini güçlü hissetmesini sağlar.

Mesela oyunda anne, baba ve çocuk birlikte bir yere gider, anne ya da babadan biri çocuğa yolu bilmiyorum, beni götürür müsün der ve çocuk arabayı kullanır. Yani çocuk oyunda güçlü hissediyorsa, bir korkusu ve güçsüzlüğü varsa oyunlarda bunu yenebilir.

Saçma Oyunlar:

Çocuğun yetersizlik ve hata yapma korkusunu yenen oyunlar. Örneğin çocuk bir gün şiir okuyacak, sahneye çıkıp şiir okuması gerekiyor. O zaman evde şiir okuma oyunu oynanabilir. Şiir okuma oyunu oynarken bazı abartılı hareketler ve yanlış okumalar yaparak gülme reaksiyonu aldığınız zaman çocuk korkusunu yenmeye başlar.

Koşullu Oyunlar:

Çocukta güçsüzlük hissi varsa çocuk komutu verir, anne ya da baba çocuğun komutuna göre hareket eder. Aynı komutta aynı oyunda yapıldığı zaman çocuk neden sonuç ilişkisi kurarak kendini güçlü hisseder. Mesela çocuk oyunda komutan oluyor. Dur diyor, anne ya da babadan biri duruyor, hareket et diyor, hareket ediyor. Yani çocuk komutu veriyor, anne/baba yapıyor. Bu şekilde kendisini önemli hissediyor.

Ayrılık Oyunları

Çocukta özellikle ayrılık korkusu varsa bu oyunları oynamak çok önemlidir. Mesela saklambaç, ortadan kaybolup sonra çıkmak vs. Çocuk bu tür oyunlar sırasında şöyle düşünür; “Annem, babam kaybolursa da tekrar ortaya çıkıyor.”

Bu şekilde ayrılık korkusunu yenebilir.

Regresyon Oyunu

Çocuk 5-6 yaşındaysa sanki o bebekmiş gibi bakım vermeye başlanıldığında çocuk o bebeklikteki sevgiyi tekrar hisseder. Bunun yanında boğuşma oyunları var. Yaratıcı oyunlar var. Yani bu tür oyunlar oynayarak çocuğunuzun duygularını yönetmesine yardımcı olabilirsiniz.

Sonuç olarak çocuğun hayata karşı bir kaygısı varsa ya da olumsuz bir duygu yaşıyorsa bu oyun türlerini çocuğunuzla oynarsanız, çocuklar bu oyunda o korkularını yenmeye başlıyor. Ne kadar çok oyun oynarsanız, çocuğunuz da o kadar kaygısız büyür.

Az oyuncak mı, çok oyuncak mı?

Anne babalardan genellikle duyduğumuz şikayetlerden biri de “ Bir yığın oyuncak var, hiçbiriyle oynamıyor! Ne yapayım?” Çok oyuncak zararlı mı? Yapılan bir çalışmada 18-36 ay aralığındaki çocukların bir kısmı 4 oyuncak olduğu bir odaya, bir kısmı da 16 oyuncak olduğu bir odaya konularak gözlemlenmiş.

16 oyuncak olduğu odada bulunan çocuklar keşif davranışı göstermemiş ve sürekli oyuncak değiştirmiş.

4 oyuncaklı odada olan çocukların oyuncaklarla daha fazla zaman geçirdikleri, keşif davranışları gösterdikleri, dolayısıyla oyuncakların çocukların bilişsel ve motor gelişimine katkı sağladıklarını gözlemlenmiş.

Araştırmada da gördüğümüz üzere fazla oyuncak olan bir odada çocuk hangi oyuncağa odaklanacağını bilemeyebilir ve derinlemesine incelemeler yapamayabilir.

Bu oyuncaklar bir yığın halinde çocuklara verilmemeli, belirli periyotlar halinde (örneğin 2-3 haftada bir kere) değişim sağlanarak çocuklara sunulmalıdır.

Her zaman oynadığı oyuncak “Aman değişim olması gerekiyor-muş!” diyerek kaldırılmamalıdır. Bazı oyuncaklar çocuklar için özeldir. Çözüm çocuklara oyuncak almamak değil, ilgi alanları ve gelişim özelliklerine uygun oyuncaklar almaktır.

Oyuncak miktarını belirlerken çocuklarınızı lütfen gözlemleyin.

Her çocuğun ihtiyacı ve dikkat becerileri farklıdır.

Eğer oyuncaklarıyla vakit geçiriyor, onlarla oyun kuruyorsa miktarda sıkıntı yoktur. Ama alıp bir köşeye atıp yenisini istiyorsa o zaman dikkat edilmelidir.

Faydalanılan kaynaklar

- 1- Yenimahalle Ram, “Oyunla dikkat becerisi geliştirme”, 2020
- 2- Daley, M, “Kitap okuyan çocuk yetiştirme”, 2020
- 3- Parentwiser uygulaması, Özgür BOLAT
- 4- Doç Dr. Saniye BENCİK KANGAL oyuncak araştırması yazısı